

I z r a s t k i .

Spisala Márica.

ospa Meranova, predsednica društva proti alkoholizmu ter urednica razširjenega in jako čitanega lista »Prava žena«, pregledala je, ali je na njenem možu vsa toaleta v redu, potem se pa veselo nasmehnila in rekla :

— Imenitno, po zunanjem se da sklepati, da si cel diplomat. Tako, zdaj pa še te le rokavice in zdaj dovoli, da ti prva čestitam k gotovi izvolitvi«.

— Le ne prenašli se, Ana, da ne boš morala potem svoje čestitke preklicevati.

— Ta le gospica želi govoriti z milostivo gospó — je dejala vstopivša sobarica ter podala gospej vizitko najbizarnejše forme, na kateri je bilo na pošev zapisano : Irma Svoboda, diurnistka pri državnej železnici.

— Kakova prav emancipirana ženska, — dejal je Meran — na, dobro zabavo, draga, in z Bogom !

— Srečno ! — in gospa Meranova je čez ozek hodnik stopila v sobo, kjer jo je pričakovala neznana jej posetnica.

— Čast imam predstaviti se vam, milostiva, Irma Svoboda diurnistka pri državni železnici. Čula in čitala sem o vas toliko, da se nisem mogla premagati, da bi vas ne poznala tudi po licu. Kaj jaz ! Vse ženstvo bi vam moralo peti hvalo o gospa, ker se tako potegujete za njega svobodo. Saj je bil pa tudi že res skrajni čas, da so se žene oglasile za svoja prava in proti suženstvu, v katero nas je hotelo na večno potisniti naše spoštovano moštvo. Lepo vas prosim, gospa, zakaj naj bi ženska vedno tlačanila, zakaj bi enkrat tudi ne gospodarila....

— Gospica...

— Da, do gospodarstva. —

— Gospica, prosim, izvolite sesti.

— Ha tristo vragov, ali, prosim saj je vse eno kjer že sedim, pa če tudi stojim, saj sem mlada.

— Mladi ste res — je dejala Meranova dvoumno ter ogledovala še vedno začujena svojo posetnico.

Irma Svoboda je bila mlado, sveže dekle z ostri črtanimi obraznimi potezami a malimi, živimi sivimi očmi in špičastim nosom. Ali gospa Meranova je zrla začudeno na njeno opravo. Lase je imela kratko postrizene, katere je — kar se je poznlo na prvi hip —

vsak dan morda žgati z železom. Na glavi je imela malo okroglo čepico izpod katere so ji krog in krog štrleli skrbno zaokroženi lasje. Spodnja jopica, ki se jej je videla izpod svršnika, bila je se šita popolnoma po moškem kroju in svršnik jej je padal gladko od ramen doli čez boke, ne da bi ji črtal stasa. V rokah je vrtela malo paličico ter govoré gibala se neprenehoma.

— Vidite, gospa, me ženske, ki si moramo same služiti svoj vsakdanji kruh, me umemo, kaj je in zakaj je nastala ženska emancipacija. Tristo vragov, če si že same služimo svoj kruh kakor moški, zakaj bi tudi ne bile svobodne, kakor so moški! Seveda čepeti vedno pod materinim krilom, čitati idealno-sentimentalne romane, sedati k polni mizi, s kratka imeti vsega dovolj, ha vraga, takim že ni treba, da se emancipirajo. In če se emancipiramo, da se same preživimo, zakaj bi se ne vedle kakor se vedejo moški, zakaj bi ne imele svojih športov, zakaj bi ne zahajale same povsod. kakor zahajajo moški?

Uh, gospa, jaz se že ne spozabim, da bi se omožila — ali če bi se, moj mož bi moral vedeti, da ima svobodno ženo — svoboden on, svobodna jaz, tako potem kakor prej in...

— Gospica — segla joj je gospa Meranova energično v besedo — ali smem prašati, kaj vas je privedlo k meni?

Irena Svoboda je zardela za trenotek ter bila prav tako v zadregi z odgovorom. Kmalu se je zopet ohrabrila ter dejala živahno:

— Ah, da, gospa, želja, da spoznam našo zagovornico, našo zaščitnico, želja, da vidim ženo, s katero sem istih misli, ženo, ki —

— Dovolj gospica. Do zdaj ste govorili vi, zdaj dovolite, da govorim jaz —

Irma Svoboda se je igrala s palico, katero je položila preko kolen ter s pretirano pazljivostjo zrla v gospo Meranovo.

— Vidite, gospica, vi se jako motite, ako menite, da sva medve enih in istih misli. —

— Prosim, gospa, kako —

— Dovolite, gospica, da govorim jaz. Odkrito vam moram reči, da ste vi ena istih ženskih, ki slabo umeva žensko delovanje, žensko gibanje in ako hočete žensko emancipacijo.

— Moj Bog, je li to mogoče! —

— Glejte, prav vi in ženske vaših misli in nazorov ste krive, da ima žensko gibanje še toliko nasprotnikov. Ako mislite, da jaz delujem za tako-le nošnjo — pokazala je v zrcalo, kamor je takoj pogledala Irma Svoboda ter videla sebe — ako mislite, da delujem

nato, da ne bo žena imela več nikakih dolžnosti in ozirov do človeške družbe in ako mislite, da delujem nato, da postane ženska nek tretji spol, nekaka npravna propalica, se jako motite. In če se mislite, da obstoja naša emancipacija v tem, da prevladamo nad moškimi, da jim gospodujemo, se tudi motite. Moje in vsake pametne žene delovanje ima vso drugo podlago, to namreč, da zboljšamo ženstvu stanje, da varujemo siromašna dekleta npravne propasti, da odpremo ženstvu pot do prave izomike, (besedo prave je gospa Meranova jako povdarjala) da jej odpremo pot do kruha, ker so postale socijalne razmere take, da si mora neštevilno mnogo žen samo skrbeti za obstanek.

— Ali če ima že iste skrbi, kakor je imajo moški, zakaj bi se tudi ne smelo živeti tako, kakor živijo oni? —

— Zakaj, hm, gospica, zato, ker vse, kar je moškemu dovoljeno, ni vselej tudi za žensko spodobno in njenim ženskim čutilom primerno. Zahajati n. pr. v beznice, ponočevati, popivati in kaditi kakor se dela med študenti in dobrimi kameradi, ne vem, kako bi se izrazila, kaj mi vzbuja taka ženska.

— Ali, vraga, gospa, ni li ženska prav tako človek kakor je moški? —

— Da, še bolj fin, še bolj čuteč človek je ženska in prav radi njenih nežnejših, finejših, od matere narave podeljenih čutov, prav zato ni zanjo vse primerno. kar je moškim dovoljeno. Se li vam studi — pijanec, gospica?

— Oh, grozno! —

— Meni se pijana žena še stokrat bolj...

— Ali jaz nisem mislila tako...

— Ne, ne, dala sem vam le ta primer, ki vzbuja v malone v vsem človeštvu enaka čutila.

— In o zakonu ste govorili in o tem, kako bi moral vaš mož čutiti, da ste svobodni...

— Gospa, neka uboga žena s štirimi otroci vas išče — zaznala je sobarica.

— Gotovo že zopet žrtve nesrečnega alkoholizma — dejala je gospa Meranova bolj sama zase, potem pa Irmu Svobodi.

— Vidite, to je delo, tu je ženska emancipacija na mestu: boriti se proti strastem, pomagati revnim ženam in še revnejšim otrokom pijanih mož in očetov, kaj mislite, koliko takih nesrečnih otrok ima že naš zavod? Koliko žen je že rešilo naše društvo in tudi smelo rečem, da je nekaj mož spreobrnilo vklub znanemu pregovora.

Ako želite še takih lekcij, oglasite se zopet, če pa ostanete pri svojih trditvah glede ženskega delovanja, vedite, da je to le grd izrastek in ne le nekaj — tretji spol!

Gospa Meranova je spremila Irmo Svobodo do vrat. Leta je pa po stopnicah skakljaje pevuckala: — Zastareli nazori, zastareli nazori, oj! —

Spominu.

Šel sem zadnjič potoglav.
Vest me je globoko pekla,
glasovito stokrat rekla:
Ah, kar delaš ti — ni prav!

Pa zakličem! Hej, spomin!
Ti govori, verni sin!
Mar sem takrat srečen bil,
dokler sem le vodo pil? —

Anton Medved.

Spoštovanim sotrudnikom, sotrudnicam in čitateljem.

S to številko neham urejevati »Slovenko«, zato se kot bivša prva slovenska urednica obračam s par vrsticami do sotrudnic in sotrudnikov ter čitateljev in čitateljic.

Vsak začetek je težek in začetek urejevanja prvega slovenskega ženskega lista ni bila v naših razmerah baš lahka stvar.

Ko sem pred tremi leti stopila v kolo urednikov, pisal mi je nek slovenski literat: »Urejevati list je sploh težavno, urejevati slovenski list še težavnejše a kaj še le urejevati slovenski ženski list«!

In drugi tudi znani naš leposlovec svaril me je tedaj, da naj nikar ne prevzamem te zadače ter mi zajedno citiral osodo raznih naših slovenskih listov in dodal: »Verujte meni, ki Vam govorim iz lastne izkušnje, da prav oni in one, ki Vas nagovarjajo, da sprejmite to nehvaležno delo, prav oni, ki Vam obečajo največ pomoči, pusté Vas najprej na cedilu in se poskrijejo za plot«.

In mož je govoril resnico.

Seveda so se vsi oni in one poskrili in poizgubili tudi zato, ker niso bili zmožni, da bi pomagali. Mesto njih oglasilo se je pa mnogo drugih, ki ob osnovanju lista niso niti zinili in o katerih